

Finansdepartementet

Diarienummer: Fi2024/01941

2025-03-11

ElektronikBranschens remissvar gällande *Om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi* (SOU 2024:67)

Om ElektronikBranschen

ElektronikBranschen företräder hela branschen inom konsumentelektronik, från leverantör till distributör och slutligen handlare. Våra medlemsföretag lever på en marknad med stark global konkurrens i alla led. Som medlemsorganisation arbetar vi tillsammans för att stärka branschen och minska dess påverkan på miljö och klimat. ElektronikBranschen är en av ägarna till producentansvarsorganisationen El-Kretsen.

ElektronikBranschens bedömning

ElektronikBranschen kan inte utläsa några skarpa förslag i betänkandet att ta ställning till. Däremot diskuteras en lång rad förslag på ett mer eller mindre initierat sätt. Någon som vi ser på med stor oro.

Elektronikbranschen påverkas kraftigt av en rad omfattande lagstiftningar från EU, exempelvis: Rätten att få en vara reparerad, CRMA, EkoDesign- och batteriförordningen. Regleringar för att underlätta en cirkulär ekonomi ska genomföras på just EU-nivå för att de ska få avsedd effekt och för att den inre marknaden ska fungera effektivt. Det är inte rimligt att tillföra näringslivet ytterligare unikt svenska regleringar. Fokus bör i stället ligga på att på ett smart och harmoniserat sätt implementera EU-lagstiftningar i svensk lag.

Elektronikskatten

ElektronikBranschen känner en stor oro över hur betänkandet *Om ekonomiska styrmedel för att främja omställningen till en cirkulär ekonomi* behandlar frågan om kemikalieskatt på elektronik (elektronikskatten).

Utvärdering av elektronikskatten¹, även benämnd kemikalieskatten, har visat på stora brister avseende skattens ändamålsenlighet som miljöstyrmedel. Den bristande ändamålsenligheten har föranlett hård kritik från ett samlat näringsliv och krav på att skatten ska avskaffas.²

I betänkandet "Om ekonomiska styrmedel för en mer cirkulär ekonomi" nämns de ändringar som genomfördes den 1 juli 2023 gällande elektronikskatten, men effekterna av ändringarna framgår inte. Skatteverkets egna siffror visar att skatteuttaget avseende elektronikskatten under perioden 1 juli 2023 till 30 juni 2024 har ökat med 46 procent jämfört med samma period ett år tidigare samtidigt som försäljningen av produkter som omfattas av skatten har minskat med 10 procent. I regeringens höstbudget för 2023 står att läsa att ändringarna av elektronikskatten inte skulle innebära ett ökat skatteuttag. Det hade varit relevant om detta nämnts i betänkandet, liksom resultatet från de utvärderingar som gjorts av statens egna myndigheter gällande skattens bristande styreffekt.

Det är anmärkningsvärt att kommitteen förespråkar att elektronikskatten bör revideras mot bakgrund av de till synes ofullständiga insikterna kring effekterna av skatten. Elektronikskatten behöver inte utredas eller revideras ytterligare, utan avskaffas, och det snarast. Det går inte att motivera en miljöskatt som inte fyller sin funktion som miljöstyrmedel-.

Därför fungerar inte elektronikskatten

Tillverkarna av vitvaror och hemelektronik är globala aktörer som producerar för en världsmarknad. För denna typ av aktörer utgör Sverige en försumbar andel av marknaden. Sveriges andel av den globala hemelektronikmarknaden är ungefär 0,7 procent, vilket innebär att tillverkningen av elektronikprodukter varken styrs av svenska konsumenters beteenden eller svenska skatter.

Nationella styrmedel såsom elektronikskatten påverkar därför inte tillverkningsprocessen i den tänkta riktningen utan skapar i stället en stor administrativ börda som leder till att producenternas resurser måste läggas på sådan hantering i stället för att kunna användas på sitt miljöarbete. Skatten rubbar dessutom de inhemska handlarnas konkurrenskraft. Marginalerna i

¹ Lag (2016:1067) om skatt på kemikalier i viss elektronik

² Se bland annat nedanstående rapporter:

Den ohållbara elektronikskatten. Så slår den mot miljön, konsumenten och ekonomin. (2024)
<https://www.techsverige.se/app/uploads/sites/2/2024/04/Den-ohallbara-elektronikskatten-2024.pdf>

Hur kan Sverige bli mer cirkulärt? Styrmedel och åtgärder för ökad resurseffektivitet. (2024)
https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/hallbarhet-miljo-och-energi/hur-kan-sverige-bli-mer-cirkulart-styrmedel-och-atgarder-for-okad_1207046.html

Greenwash? En analys av svenska miljöskatters effektivitet. (2018)
https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/skatter/greenwash-en-analys-av-svenska-miljoskatters-effektivitet_1126899.html

elektronikbranschen är redan låga, framför allt inom detaljhandeln på nätet. Över en fjärdedel av detaljhandels branschföretag går med förlust, vilket gör att de merkostnader som elektroniskatten orsakar slår hårt mot svenska företag och kraftigt höjer priserna för konsumenter. Konsekvensen blir att fler svenska konsumenter köper alltmer elektronik från utländska handelsplatser med undermåliga produkter när det kommer till säkerhet, kemikalieinnehåll och spridning av farliga kemikalier i hemmiljö. Det här är just vad elektroniskatten sägs vilja motverka. Skattens specifika syfte var en påverkan på kemikalier i hemmiljön, men skattens utformning med KN-nummer gör att den även omfattar elektronisk utrustning som används utanför hemmet, exempelvis kylar och frysar i storköksmiljö samt dammsugare som används av städbolag. Detta påverkar såväl säljare som köpare av dessa varor negativt, utan att syftet uppnås.

I sammanhanget bör det påtalas att **produksäkerhetslagstiftningen** kräver flamskyddsmedel, vilket i förkommande fall är föremål för beskattning utan möjlighet till fullt avdrag om de utpekade ämnena inte används i produkterna.

Varför elektroniskatten är dålig för miljön

- **Falsk substitution:** Elektroniskatten kan leda till att företag ersätter miljövänliga flamskyddsmedel med mindre hållbara och potentiellt farliga alternativ, för att få skatterabatter.
- **Hämmar återbruk:** Skatten påverkar återanvändningen av elektronikprodukter negativt, då återanvända produkter som importeras beskattas lika hårt som nya varor, vilket minskar incitamenten för återbruk.
- **Ingen effekt på produktionen:** Eftersom Sverige står för endast 0,7 % av den globala elektronikmarknaden, påverkar skatten inte hur globala tillverkare producerar sina produkter, men det skapar en stor frustration gentemot Sverige som försäljningsland. Det skapar i stället en snedvriden marknad för svenska företag.
- **Sämre köp:** Konsumenter flyttar sina inköp till utländska sajter där säljarna struntar i att betala skatten och följa annan miljölagstiftning, vilket kan leda till köp av produkter med sämre kvalitet och med oklart kemikalieinnehåll.
- **Osund konkurrens:** Elektroniskatten fördyrar hemelektronik i Sverige och driver på den osunda konkurrensen från e-handelsplattformar med försäljning direkt till konsument där skatter och avgifter inte betalas och där produktsäkerheten är låg och kemikalieinnehållet som bäst tveksamt.
- **Produktsäkerhet:** Elektroniskatten ger konkurrensfördelar till oseriösa handlare med konsumentelektronik. Det innebär att statens elektroniskatt understödjer handel med osäkra elektronikprodukter som kan innebära stora risker i människors hemmiljö.

Elsäkerhetsverkets egna rapporter³ visar att elektronik från dessa aktörer har avsevärt större andel säkerhetsbrister än elektronikprodukter från välkända tillverkare.

Policyförslag för att påskynda utfasning av kemikalier

Farliga ämnen bör begränsas eller förbjudas. Lagstiftningsarbetet måste dock ske genom att Sveriges och regeringens arbete intensifieras inom EU eller på annan internationell nivå, där det får en verklig effekt och där marknadssituationen inte snedvrids för konsumenter och företag i Sverige.

Uppmaning

Vi uppmanar regeringen att fortsätta arbetet med att ta bort fiskala miljöskatter som inte fyller sin funktion som miljöstyrmedel. Det är hög tid att gå från ord till handling och avskaffa elektronikkatten under nuvarande mandatperiod. Skatten försämrar konkurrenskraften för företag i Sverige och fördyrar för svenska konsumenter, utan att någon miljövinst uppkommer.

Öka efterfrågan på reparationer

ElektronikBranschen välkomnar en analys kring förutsättningarna för att förbättra de ekonomiska incitamenten för att reparera elektronik och på så sätt bidrar till förlängd livslängd för hemelektronik och samtidigt är avfallsförebyggande. Genom att förlänga livslängden på hemelektronik minskar branschens miljöpåverkan.

Sverige har höga arbetskraftskostnader, vilket gör att kostnaderna för att reparera konsumentelektronik är svåra för konsumenterna att betala. ElektronikBranschen ser därför positivt på att undersöka åtgärder som nollmoms på reparationer av elektronik, rut-avdrag för reparation i butik eller checkar för reparationer.

Pernilla Enebrink
vd, ElektronikBranschen

³ Elsäkerhetsverket *Privatimportens faror Sammanställning och provning elektriska produkter inköpta utanför EU* (2020) och *USB-laddare-från-välkända-varumärken* (2025)